

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra slavistiky

**Porovnání oslav vybraných svátků v Ruské federaci
a České republice**

Comparison of Selected Holidays in the Russian Federation
and the Czech Republic

Bakalářská práce

Autor: Blanka Urbaníková
Studijní program: B1101 Matematika
Studijní obor: Matematika se zaměřením na vzdělávání
Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: Mgr. Petr Kotyza

Hradec Králové

červen 2015

Univerzita Hradec Králové
Přírodovědecká fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor:	Blanka Urbaníková
Studijní program:	B1101 Matematika
Studijní obor:	Matematika se zaměřením na vzdělávání, Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Název práce:	Porovnání oslav vybraných svátků v Ruské federaci a České republice
Název práce v AJ:	Comparison of Selected Holidays in the Russian Federation and the Czech Republic
Cíl a metody práce:	Práce je zaměřena na popis vybraných svátků v Ruské federaci a České republice. Svátky budou rozděleny na státní, profesní a rodinné. Zvláštní pozornost bude věnována charakteristice oslav Nového roku, Mezinárodního dne žen, Velikonoc, Svátku práce, Dne vítězství a Vánoc a porovnání jejich průběhu v ČR a RF.
Garantující pracoviště:	Katedra slavistiky, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Kotyza
Oponent:	Mgr. Elena Anatolievna Vasilyeva, CSc.
Datum zadání práce:	10. 3. 2014
Datum odevzdání práce:	

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu práce Mgr. Petru Kotyzovi za odborné vedení, cenné rady a pomoc při zpracování této práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Porovnání oslav vybraných svátku v Ruské federaci a České republice“ vypracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

V Hradci Králové dne

Blanka Urbaníková

Souhrn

Práce je zaměřena na popis vybraných svátků v Ruské federaci a České republice. Svátky budou rozděleny na státní, profesní a rodinné. Zvláštní pozornost bude věnována charakteristice oslav Nového roku, Mezinárodního dne žen, Velikonoc, Svátku práce, Dne vítězství a Vánoc a porovnání jejich průběhu v ČR a RF.

Klíčová slova:

svátky, Nový rok, Mezinárodní den žen, Velikonoce, Svátek práce, Den vítězství, Vánoce

Summary

The thesis is focused on the description of selected holidays in the Russian Federation and the Czech Republic. The holidays will be divided into public, professional and family holidays. Special attention will be paid to the characteristics of celebration of the New Year, International Women's Day, Easter, Labour Day, Victory Day and Christmas and comparing of their happening in the Czech Republic and the Russian Federation.

Key words:

holidays, New Year, International Women's Day, Easter, Labor Day, Victory Day, Christmas

OBSAH

Úvod.....	8
1 Svátky v České republice	9
1.1 Profesní svátky.....	9
1.2 Rodinné svátky	9
1.3 Státní svátky.....	9
1.3.1 Nový rok	10
1.3.2 Mezinárodní den žen.....	11
1.3.3 Velikonoce	12
1.3.3.1 Velikonoční dny	13
1.3.3.2 Symboly Velikonoc	15
1.3.4 Svátek práce.....	17
1.3.5 Den vítězství	19
1.3.6 Vánoce	20
1.3.6.1 Advent	21
1.3.6.2 Vánoční dny.....	22
1.3.6.3 Vánoční symboly.....	23
2 Svátky v Ruské federaci	26
2.1 Profesní svátky.....	26
2.2 Rodinné svátky	26
2.3 Státní svátky.....	26
2.3.1 Nový rok	26
2.3.2 Mezinárodní den žen.....	28
2.3.3 Velikonoce	29
2.3.3.1 Velikonoční znamení.....	29
2.3.3.2 Velikonoční zvyky.....	30
2.3.3.3 Velikonoční stůl.....	31
2.3.3.4 Velikonoční vajíčko.....	31
2.3.4 Svátek práce.....	31
2.3.5 Den vítězství	32
2.3.6 Vánoce	33

3	Porovnání svátků v ČR a RF	36
3.1	Nový rok	36
3.2	Mezinárodní den žen.....	37
3.3	Velikonoce	37
3.4	Svátek práce.....	38
3.5	Den vítězství	39
3.6	Vánoce	39
	Závěr	41
	Seznam použité literatury	42
	Internetové zdroje	43

Úvod

V této bakalářské práci se budu věnovat českým a ruským svátkům. Téma bakalářské práce jsem si vybrala proto, že při studiu ruského jazyka jsem se s ním setkala a velice mě zaujalo. Především mě zaujalo tím, že svátky, které jsou stejné jak v České republice, tak v Ruské federaci, probíhají zcela odlišně.

Dříve byly svátky hodně důležité. Lidé si vytvořili různé tradice a zvyky pro každý svátek. Postupem času oslavy svátků upadaly. Nyní už někteří ani nevědí, jak některé svátky vznikly a jaké se držely tradice. Myslím, že na svátky a jejich tradice by se nemělo zapomínat. Mým cílem je poskytnout informace o důležitých svátcích v České republice a Ruské federaci.

Pro každou zemi jsou charakteristické jiné svátky. Jelikož Česká republika a Ruská federace jsou slovanské státy, mají některé svátky podobné, některé naprosto odlišné. V této práci se tedy budu zabývat porovnáním těchto svátků, jejich oslavami a tradicemi.

Práci jsem si rozdělila do tří kapitol. V první kapitole budu popisovat svátky v České republice, ve druhé kapitole v Ruské federaci. V obou kapitolách budou svátky rozděleny na profesní, rodinné a státní. U profesních a rodinných svátků uvedu základní charakteristiku. Zvláštní pozornost bude věnována státním svátkům, které budou popsány chronologicky od začátku do konce roku. Budu se zabývat zejména svátky Nový rok, Mezinárodní den žen, Velikonoce, Svátek práce, Den vítězství a Vánoce. U těchto svátků se zaměřím na jejich vznik a vývoj, důležité tradice a zvyky.

Ve třetí kapitole se budu věnovat porovnání těchto vybraných svátků. Budu se zabývat tím, v čem se dané svátky shodují, co mají společné a v čem se naopak odlišují.

1 Svátky v České republice

„Státní svátek České republiky je označení, které některým dnům přiřazuje zákon č. 245/2000 Sb., o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu.“ (Wikipedie, © 2015).

1.1 Profesní svátky

Profesní svátky jsou významné dny, které vznikly na oslavu práce různých profesí. Některé takové svátky existují dodnes. Patří mezi ně Den učitelů, který připadá na 28. března.

1.2 Rodinné svátky

Rodinné svátky se od státních liší tím, že je neslaví všichni lidé najednou. Nemají pevně dané datum jako například Vánoce. K těmto svátkům se řadí narození, svatba, narozeniny, jmeniny, úmrtí apod. Každý člověk se narodil v jiný den, jmenuje se jinak, prožil významné události v odlišné dny, než všichni ostatní, a proto každá rodina slaví stejné věci v jiné dny.

Dnes se tyto svátky neslaví tolik, jako v minulosti. Některé tradice se zachovaly, ale většina z nich vymizela. „To platí například o církevním křtu nebo instituci kmotrovství, o postřižinách či sirotčích počtech, o ohláškách před svatbou nebo zvycích při svatební noci“ (Vondrušková, 2010). Oslavy rodinných svátků probíhají v každé rodině jinak. Někdo chce mít velkou svatbu v kostele s celou rodinou, přáteli a známými, někdo malou na radnici v kruhu nejbližších příbuzných. Stejně tak to platí u všech ostatních rodinných svátků.

1.3 Státní svátky

Státní svátky se vyznačují tím, že mají pevně dané datum, kdy se slaví. Patří mezi ně např. Vánoce, Tři králové, Mezinárodní den žen, Svátek práce, Dušičky a mnoho dalších. Státní svátky mají pro většinu lidí větší význam, než rodinné. Různé zvyky a tradice vznikaly v průběhu historie. Některé se zachovaly, některé zanikly, pak naopak vznikly jiné. Oslavy se v různých krajích liší, ale všechny vycházejí ze stejných tradic.

1.3.1 Nový rok

V České republice, jako ve většině zemí, se používá gregoriánský kalendář. Ve většině států se pořádají Silvestrovské oslavy a Nový rok bývá dnem pracovního klidu. V České republice je den 1. ledna spojen ještě s jednou významnou událostí. 31. prosince 1992 zaniklo Československo a od 1. ledna 1993 vznikly dva samostatné státy, Česká republika a Slovenská republika. 1. leden je označován jako „Den obnovy samostatného českého státu“ a od roku 2001 je považován za státní svátek.

Poslední den roku, tedy 31. prosinec, je spojen s bouřlivými oslavami. Lidé se loučí se starým rokem a vítají nový. Odpočítávají se poslední vteřiny a přesně o půlnoci se připíjí na nový rok, začínají ohňostroje a lidé si dávají různá předsevzetí, která budou plnit po celý následující rok.

Na Nový rok se chodilo koledovat. Koledníci chodili po vesnicích i městech a u každého domu zpívali. „Někde zase koledníci převlečení za baby, s hlavami zamotanými do šátků, chodili s hrnečkem kolomazi, strašili děti, a když někdo nedával pozor, hned ho začernili“ (Vondrušková, 2004). Profese, které sloužili lidem, např. listonoši, kominíci, popeláři obcházeli domy a přáli vše nejlepší do nového roku. Jestli v průběhu roku odváděli dobrou práci, dostali odměnu. Nekoledovali pouze tyto profese, ale i děti. Chodili po domech, zpívali a přitom hráli na hudební nástroj fanfrnoch, neboli bukál, vytvořený ze džbánu a překrytý kůží, v které byl otvor s koňskými žíněmi. „Většinou děti chodily na Nový rok koledovat s proutky trnky, na jejichž bodlinkách byly napíchnuty hrášky a sušené ovoce“ (Šottnerová, 2009). S tímto proutkem přály dobrou úrodu a štěstí do nového roku. Hospodář jim za proutek dal peníze nebo sladkosti a zapíchl ho do pole.

S Novým rokem jsou spojené různé pověry a tradice. Většinou lidé tento den tráví v kruhu rodiny a přátel buď doma, nebo na procházkách.

„1. leden, kterým začíná nový rok, je dnes důležitým dnem, v němž většina obyvatel planety očekává s nadějí, co jim nadcházející rok přinese“ (Vondrušková, 2004). Zachovala se pověra „Jak na Nový rok, tak po celý rok“. To znamená, co budeme dělat na Nový rok, takový bude náš celý následující rok, např. jestli se na Nový rok budeme rozčilovat, hádat, tak nás po celý rok čekají jen hádky.

Mezi další pranostiky patří „Je-li na Nový rok hezky, budou pěkné žně“, „Na Nový rok déšť, o Velikonocích sníh“, „Na Nový rok – o slepičí krok“.

Existuje mnoho pověr, které se liší v různých krajích. Mezi ně patří i novoroční oběd. Lidé nepodávají kuře, husu nebo kachnu, aby jim neulétlo štěstí. Nepodává se ani králík, aby štěstí neuteklo, protože má dlouhé nohy. Většinou bývá podávána čočka nebo vepřové maso. Další pověra vychází z toho, kdo projde první přes práh domu. Jestli projde dítě, přinese štěstí, jestli dívka, bude celý rok veselý a jestli stařena, bude rok mrzutý.

Na Nový rok se posílají novoroční přání příbuzným, kamarádům a známým. S touto tradicí začali učitelé. Čím více novoročních přáníček poslali, tím více dostali peněz. Tento zvyk zanikl až za vlády Marie Terezie, avšak novoroční přáníčka se stále posílaly. „Přímým předchůdcem dnešních novoročenek byly malované lístky hraběte Karla Chotka, které použil ve 30. letech 19. století jako náhražku za návštěvu v rodinách přátel, kam se mu nechtělo osobně“ (Vondrušková, 2004). V této době vznikla i zkratka P. F., což znamená Pour féliciter – pro štěstí. Poslední dobou posílání papírových novoročních přání upadá. Lidé většinou posílají SMS zprávy nebo e-maily.

1.3.2 Mezinárodní den žen

Ženy stávkovaly za zlepšení pracovních podmínek. První stávku uskutečnily americké ženy v březnu 1857. V roce 1908 v New Yorku stávkovaly švadleny. Po Manhattanu šlo patnáct tisíc žen a držely v ruce květinu. Chtěly hlasovací právo, lepší platy, zkrátit pracovní dobu, a aby se ukončilo zaměstnávání dětí. „Ještě téhož roku, v květnu 1908, rozhodla Socialistická strana USA, že Národní den žen připadne na poslední únorovou neděli“ (Projekt integrace, © 2015). V srpnu roku 1910 německá revolucionářka Clara Zetkinová v Kodani na první mezinárodní ženské konferenci navrhla zavedení Mezinárodního dne žen.

Mezinárodní den žen (MDŽ) se poprvé slavil v roce 1911 v USA, Německu, Švýcarsku, Rakousko-Uhersku a Dánsku. Hlavním cílem bylo volební právo žen. Pevné datum MDŽ se stanovilo až po 1. světové válce a připadlo na 8. března.

„V roce 1960 se v rámci oslav 50. výročí MDŽ setkala na konferenci v Kodani 729 delegátek ze 73 zemí a přijaly deklaraci o podpoře politických, ekonomických a sociálních práv žen“ (Projekt integrace, © 2015). V roce 1975 Organizace spojených národů (OSN) oficiálně uznala MDŽ a poté ho přijaly mnohé vlády. Od tohoto roku je MDŽ slaven jako den mezinárodní solidarity žen za spravedlnost, rovnoprávnost, rozvoj a mír.

V Československu vznikly oficiální oslavy MDŽ pod vlivem Československého svazu žen v roce 1974. Předsedkyní svazu se stala po Gustě Fučíkové Marie Kabrhelová. MDŽ se nepovažoval za tak veliký svátek, ale pouze za oficiální záminku večírku na pracovištích.

MDŽ v roce 1989 nahradily Dnem matek. V roce 2003 byla schválena novela zákona o svátcích a MDŽ se opět slaví 8. března.

V Česku můžeme nalézt i v současnosti nerovnosti mezi ženami a muži, např. v platu, v rozhodovacích a mocenských pozicích. „MDŽ je dnem, kdy chceme na tuto diskriminaci poukázat, podobně, jak se tomu 8. března děje v ostatních zemích Evropské unie“ (Projekt integrace, © 2015).

V dnešní době se MDŽ téměř neslaví. Muži darují ženám bonboniéry nebo květiny, především karafiáty. V některých obcích pořádají pro ženy různé akce. Většinou jde o taneční zábavu s živou hudbou, které předchází večeře. Konají se i různá vystoupení, které si nacvičily děti speciálně pro tento den.

1.3.3 Velikonoce

Velikonoce mají kořeny v pohanské tradici. „Pro pohany měla doba kolem prvního jarního úplňku zásadní význam – končilo nevládné a chudé období zimy a začínaly teplé měsíce, které přinášely úrodu, a tedy i obživu“ (Tinková, 2010). Velikonoce vítali pohané různými oslavami a rituály.

Pro Židy a křesťany jsou Velikonoce důležité. Židé oslavují Pesach. Tento svátek je spojen s oslavou osvobození Židů z egyptského zajetí. Křesťané spojují Velikonoce s oslavou vzkříšení Ježíše Krista. Dříve vzkříšení Ježíše slavili každou neděli. Až od roku 325 církev rozhodla, že se Ježíšova smrt bude připomínat pouze

jednou v roce, avšak nebylo přiděleno konkrétní datum. A proto církev stanovila oslavy na první neděli po prvním jarním úplňku. Velikonoce se tedy řadí mezi pohyblivé svátky, jelikož mohou být mezi 22. březnem a 25. dubnem a nazývají se Svátky jara.

Existují různé pranostiky, mezi které patří např. „Je-li Zelený čtvrtek bílý, tak je léto teplé“, „Když na Velký pátek hřmí, na poli se urodí“, „Prší-li v noci na Bílou sobotu, bude v létě nouze o vodu“.

1.3.3.1 Velikonoční dny

Během Svatého neboli Pašijového týdne si křesťané připomínají smrt a vzkříšení Ježíše Krista. „Název ‚Pašijový‘ je odvozen od toho, že v tomto týdnu se četly takzvané pašije – vyprávění o Kristově utrpení a smrti“ (Tinková, 2010). Týden začíná nedělí, která se nazývá Květnou nedělí, a končí Velikonoční nedělí, po které následuje Velikonoční pondělí. Nejdůležitějšími dny Pašijového týdne jsou Velký pátek, Bílá sobota a Velikonoční neděle.

Květná neděle je prvním dnem Svatého týdne. „V tuto neděli přišel Ježíš do Jeruzaléma, kde byl o několik dní později odsouzen a ukřižován“ (Tinková, 2010). Ježíše přivítali srdečně olivovými a palmovými větvíčkami. Kostely se v tuto neděli zdobí malými květy, a proto se neděle nazývá Květná.

Další dva dny patří mezi nejméně významné dny celého Svatého týdne. Nazývají se Modré pondělí a Šedivé nebo Žluté úterý. V tyto dny se lidé jen chystali na vyvrcholení Velikonoc a modlili se.

Třetí den Svatého týdne se nazývá Škaredá středa, protože je to den, kdy Jidáš zradil Ježíše. Jidáš prozradil, kde se Ježíš ukrývá a mračil se na něj. Proto se nikdo nesmí na Škaredou středu mračit, jinak mu to zůstane po celý rok. Tento den se také nazývá sazometný nebo smetný.

Původní název dalšího dne byl Lkavý čtvrtek. Dnes se používá označení, které se přejalo z německého slova Gründonnerstag, což se překládá jako Zelený čtvrtek. Název je také odvozen od toho, že v tento den kněží sloužili mše v zeleném rouchu nebo od zelené barvy Olivové hory, kde začala Ježíšova muka. „Na zelený čtvrtek sezval Ježíš svých dvanáct učedníků – apoštolů – na večeři, aby jim oznámil, že

na druhý den bude ukřižován“ (Tinková, 2010). Také jim sdělil, jak mají postupovat v pokračování jeho mise, a že vstane z mrtvých a bude sledovat, jak zadaný úkol plní. Na Zelený čtvrtek odlétají během bohoslužby zvony do Říma, a vrací se až na Bílou sobotu. V dobu, kdy zvony nezvonily, chodili chlapi po vesnicích s řehlačkami a klapačkami a jejich zvuk nahrazoval bití zvonů. Existuje pověra, že v tento den se mohou jíst pouze zelené pokrmy jako zelí, hrách, špenát apod. Prováděly se také různé rituály spojené s ozdravením těla a očištění domu. Lidé brzo ráno vstávali, modlili se, omývali se rosou, hospodyně zametly a pálily smetí, aby vyhnaly myši. V tento den se pečou jidáše. Pečivo z kynutého těsta různých tvarů pomazané medem nebo posypané kmínem a solí.

Roku 33 našeho letopočtu na Velký pátek byl Ježíš ukřižován. Začátek našeho letopočtu je spojen s narozením Ježíše. Názory na den narození Ježíše se různí. Někteří historikové tvrdí, že se narodil mezi sedmým a čtvrtým rokem před našim letopočtem. Ježíš zemřel na Velký pátek ve tři hodiny odpoledne, a proto se v tento čas každý rok koná zvláštní mše. Dříve se hrávaly v divadlech pašijové hry, které připomínaly poslední dny Ježíše a jeho vzkříšení. Pořádaly se i ve formě procesí, ke kterým se připojovali diváci. Lidé věřili, že magie má právě v tento den obzvlášť velkou moc. Chodili se koupat do řek, aby byli zdraví. Někde hospodáři nepracovali, protože se nesmělo hýbat se zemí, jinde naopak uklízeli stáje. „Někde hospodyně předly a šily prádlo, protože věřily, že kdo má v šatech alespoň několik stehů ušitých pašijovými nitěmi, bude chráněn před uhranutím, nehrozí mu utopení ani jiná újma“ (Vondrušková, 2004). Mezi nejoblíbenější rituály, spojené s magií, patří vyhánění krtků z pole.

Sedmým dnem Svatého týdne je Bílá sobota. V tento den byl Ježíš uložen do hrobu, a lidé jen rozjímají a modlí se. „Tato sobota je rovněž vyhrazena křtům dospělých, kteří křest přijímají v bílém obřadním rouchu, od něhož získala sobota svůj přídomek Bílá“ (Tinková, 2010). Na Bílou sobotu se vrací zvony z Říma, a proto na všech kostelech zní zvony. Nejvýznamnější událost celého týdne se odehrává právě v tento den. Lidé po západu slunce uctívají Ježíšovo zmrtvýchvstání, které bylo v noci ze soboty na neděli a nazývá se Velká noc. V noci se tradičně slouží bohoslužba, před kterou zažehávají před kostelem Jidášův oheň. O tento oheň

si lidé zapalují svíčky a svítí s nimi celou bohoslužbu. Po některých vesnicích se po bohoslužbě prochází procesí a oslavuje Kristovo vzkříšení. Tradicí, především na Moravě, bývají chodníčky lásky. Mladí lidé si vyznávali lásku a chlapci dostávali od děvčat dárky. „Kdo myslel svůj vztah vážně a chtěl ho oznámit celé vesnici, udělal to snadno pomocí chodníčku, vysypaného, vylévaného či jinak označeného k domu své milé“ (Vondrušková, 2004). V dnešní době se na chodníky kreslí různé šipky, nápisy a srdíčka.

Hlavním dnem Svatého týdne je Velikonoční neděle neboli Boží hod velikonoční. „Jak praví Bible, v nedělních ranních hodinách se přišly k mrtvému tělu poklonit zbožné ženy, které však hrob našly prázdný“ (Tinková, 2010). Proto se v neděli slaví Kristovo zmrtvýchvstání. Velikonoční neděle je první nedělí po jarním úplňku. Pokud se stane, že první jarní úplněk vychází na neděli, tak se za Velikonoční neděli považuje až ta další. V tento den se koná bohoslužba a lidé nosí do kostela jídlo, které si po bohoslužbě nechají posvětit. Doma si ho rozdělí. Každý dostane kousek, dokonce i zvířata. Jelikož skončil půst, hospodyně pekly různé pokrmy. Tradičním se stal mazanec. Dříve se připravoval na slaný způsob, ze sýra, slaniny, uzeného. Až později se začal dělat sladký s rozinkami. Na stole byly různé druhy masa, jehněčí, kůzlečí, telecí plněné nádivkami.

Velikonoční pondělí se už nepočítá k Svatému týdnu, je to pouze pozůstatek pohanských oslav jara. V tento den chodí koledníci pro výslužku s pomlázkou, kterou ženy a dívky dostanou přes pozadí, aby byly zdravé. Oslavy Velikonoc tímto dnem nekončí. „Ve skutečnosti totiž trvají ještě dalších 50 dní a končí letnicemi neboli Svatodušními svátky“ (Tinková, 2010).

1.3.3.2 Symboly Velikonoc

Vajíčko je neodmyslitelným symbolem Velikonoc po celém světě, protože se považuje za symbol zrození a života. Křesťané tento symbol převzali od starých Peršanů a z antického Říma. Chtěli jím vyjádřit věčný život a Kristovo vzkříšení. Na Velikonoc se zdobí skořápky vajec. Tyto ozdobená vajíčka se nazývají kraslice. Tradice zdobit vajíčka pochází z 11. století. Dříve se ke zdobení používala přírodní barviva, např. červenou barvu získali ze slupek červené cibule, červené řepy, zelenou

barvu z trávy, hnědou z dubové kůry. V Česku existuje mnoho technik, jak zkrášlit vajíčka. „Nejznámější je technika batikování (vosk a barvy), dále gravírování (vyškrabování do barvy), leptání (kyselinami), malování (barvami nebo voskem), nalepování (kousky slámy)“ (Vondrušková, 2004). Dokonce se kraslice zdobí i drátky a textilem.

Dalším symbolem Velikonoc je Velikonoční zajíc, který nosí čokoládová vajíčka. „Ani on nebyl vybrán náhodou – zajíc je v křesťanské tradici považován za symbol Ježíše Krista“ (Tinková, 2010). Tento symbol se používá i v jiných zemích, kde má symbolizovat vykupitele.

Beránek je symbolem čistoty a nevinnosti. Právě jehňata byla při různých rituálech obětována a používala se jejich krev, aby smyla lidské hříchy. „Není tedy divu, že beránek v křesťanské tradici symbolizuje Kristovu mučednickou smrt, protože i Ježíš byl jako nevinný obětován, aby svou krví vykoupil lidstvo ze všech hříchů“ (Tinková, 2010). Další spojení beránka s Velikonocemi je prostřednictvím astronomie, kdy právě v toto období souhvězdí berana přecházelo do ryb. Beránek se tedy stal tradičním pokrmem velikonočních svátků. Dříve bylo jehněčí maso nedostupné pro chudší lidi, a tak začali péct beránky z různých surovin, např. z těsta, z rýže a housek.

Hlavním symbolem, bez kterého se dnešní lidé neobejdou, je pomlázka. Používají se různé názvy, např. mrskačka, dynovačka, šlehačka, švihačka, binovačka apod. „Slovo ‚pomlázka‘, dříve používáno ‚pomládka‘, vychází z původního názvu ‚omládka‘“ (Šottnerová, 2009). Původ a vznik pomlázky není jasný. První zmínka pochází až ze 14. století od Konráda Waldausera, ale předpokládá se, že tradice šlehání pomlázkou byla už dávno předtím. „Od Waldhausera se dozvídáme, že pomlázkou se šlehali manželé a milenci, snad aby právě v tento den nezaspali“ (Tinková, 2010). Později se tato tradice změnila. Muži šlehají ženy, aby byly krásné. Ženy jim za to uvážou na pomlázku stužku nebo dají výslužku, kterou tvoří vejce, ať už syrová či vařená, nebo také různé sladkosti, peníze či alkohol. Většinou chodí chlapci i dívky koledovat společně na Velikonoční pondělí. V některých regionech to ale mají rozdělané. Na Velikonoční pondělí chodí chlapci a dívky v úterý nebo dokonce o týden dříve v neděli. Na Moravě bývá šlehání pomlázkou doprovázené

poléváním dívek. V dnešní době děti obcházejí domy, zpívají různé koledy, šlehají pomlázkou a za to dostanou vajíčko nebo různé sladkosti.

1.3.4 Svátek práce

Ve většině zemí se Svátek práce slaví 1. května, ale v některých zemích tento svátek připadá na jiný den, například v Japonsku, Americe a Kanadě.

Dříve měli lidé jinou pracovní dobu, než dnes my. Pracovali každý den dvanáct až šestnáct hodin, neměli žádné volné dny. Jejich mzda byla nízká, stačila pouze na základní potřeby rodiny. Rolníci dostávali místo mzdy přiděl potravin. Pracovní podmínky byly o mnoho horší, než dnes. „Dělníci pracovali v prašném a znečištěném prostředí, neměli možnost krátkých hygienických přestávek a bývali často i bezdůvodně fyzicky trestáni“ (Tinková, 2010).

Pracovníci byli nespokojení, a tak začali pořádat různé demonstrace a stávky. Nejdříve zaměstnanci protestovali ve Spojených státech, ale demonstrace se dostaly rychle i do Evropy. Velké množství stávek a demonstrací proběhlo 1. května 1886 v Chicagu, hlavním městě státu Illinois. Tyto protesty bohužel nepomohly, a tak po dvou letech, tedy 1. května 1888 proběhly další demonstrace nejen v Americe, ale i v Evropě. „O rok později vznikla mezinárodní dělnická organizace (tzv. Druhá internacionála), která v červnu roku 1889 vyhlásila první květnový den za svátek práce“ (Tinková, 2010). S tím souvisela změna pracovních podmínek, snížila se pracovní doba. Větší změny nastaly až po první světové válce, kdy byla roku 1919 sepsána ve Washingtonu mezinárodní dohoda. Dělníkům zaručila osmihodinovou pracovní dobu s přestávkou a nárok na jeden volný nepracovní den, kterým se stala neděle.

Svátek práce byl nejvýznamnějším dnem komunistického režimu. Pořádaly se prvomájové průvody, kterých se museli účastnit žáci, studenti a pracovníci závodů. Učitelé a zaměstnavatelé kontrolovali jejich účast. „Prvomájové průvody procházely městy a defilovaly před tribunou, ze které je sledovali představitelé KSČ, funkcionáři místní samosprávy, funkcionáři Národní fronty a Svazu československo-sovětského přátelství, SSM, armády, příslušníci Lidových milicí, velitelé sovětských vojsk,

významní členové KSČ, partyzáni, antifašisté, komunističtí vězni nacistických koncentračních táborů a další režimu oddaní občané“ (Růžička, ©1999-2015). Průvodem projevovali sílu režimu a jeho jednotu s lidem. Na začátku průvodu nesli československou a sovětskou vlajku. Lidé v průvodu nosili různé transparenty s hesly, balónky, rudé vlajky a obrázky mírových holubic. Celý průvod provázela hudba.

Nejvýznamnějším byl Pražský první máj, kde probíhal největší průvod. „Na tribuně stáli nejvyšší představitelé KSČ a státu, velvyslanci socialistických zemí, čerství držitelé státních cen a mnozí další“ (Růžička, ©1999-2015). Oslavy Svátku práce zahájil generální tajemník strany svým projevem. Poté procházel průvod, který byl rozdělený podle jednotlivých pražských podniků. Žižkovské ženy při průvodu předváděly různá vystoupení. Průvod se od roku 1948 organizoval na Václavském náměstí, poté se přemístil na Letenskou pláň a od roku 1989 se opět pořádal na Václavském náměstí.

Nedílnou součástí oslav Svátku práce byla výzdoba měst. Na budovách visely československé a sovětské vlajky. Okna vyzdobili různými obrázky s prvomájovými motivy. V podnicích vyvěšovali různé transparenty, hesla a květinovou výzdobu.

Přímé přenosy prvomájových oslav se vysílaly v televizi a rádiu. Nejdříve se vysílaly oslavy z Moskvy a až poté pražské. Vydávalo se také speciální číslo Rudého práva. V tento den také prezident uděloval státní vyznamenání.

1. května se neslaví pouze Svátek práce, ale je to také den lásky. Mezi jednu z tradic patří stavění májek. Stavěly se 30. dubna jak na vesnicích, tak ve městech před radnicemi, úřednickými domy a zámky. V dnešní době se stavějí u kostelů, na hřištích apod. „Stromy vybrané na máje musely být silné, rovné a někdy tak vysoké, že bylo obtížné je porazit a dopravit na místo“ (Vondrušková, 2004). Většinou kácely smrky, jedle, borovice, ale i břízy. Májka se mohla skládat ze dvou druhů stromů. Jeden druh tvořil kmen a druhý špičku. Z kmene se oloupává kůra, aby byl hladký, a špička se zdobí různými barevnými krepáky, stuhami a květinami. Pod špičku zavěšují zelený věnec z chvojí, který se také zdobí. Zdobení byla záležitost žen a stavění mužů. K této tradici patří také hlídání májky své vesnice a kradení sousední vesnici. „Mládenci z jedné vesnice se snaží v sousední uloupit

buď ozdobený věnec, zavěšený na májce, anebo celý strom“ (Vondrušková, 2004). Při kradení se však májka nesmí řezat přímo nad zemí, ale co nejvýše, nejlépe pod věncem.

Nestavěly se pouze velké májky, ale i malé. Tyto malé dávaly chlapci svým dívkám před dům. Jestli v jednom domě bylo dívek více, stavěli chlapci májky různě vysoké a uspořádali je podle výšky děvčat nebo na ně pověsili jmenovku se jménem dané dívky.

Chlapci dostavěli májku a první květnovou neděli obcházeli celou vesnici, zpívali a přibírali k sobě děvčata z domů, u kterých stály malé májky. Všichni se pak shromáždili u májky nebo v hospodě, kde pokračovala zábava, která se nazývá „kytka“. „Děvčata naopak organizovala zábavu, které říkala ‚věneček‘ podle zeleného věnce, který daly před hospodou přicházejícím chlapcům“ (Šottnerová, 2009). Tyto věnce pak věšely nad dveře.

Dodnes se dodržuje tradice, že každou dívku musí pod kvetoucím stromem, nejlépe třešní, políbit muž, jinak uschne. Chlapci někdy také vytvářeli „chodníčky lásky“. Vysypávali cestu od svého domu k domu své dívky pilinami, vápnem nebo otrubami.

Existují také různé pranostiky, např. „První květen deštivý – polím a loukám škodlivý“, „Na prvního máje déšť, málo sena, žita jest“, „Prší-li na prvního máje, bude později sucho a neurodí se víno“.

1.3.5 Den vítězství

Uzavřený mír po první světové válce netrval dlouho. Versailleská smlouva stanovila, že poražené země musí platit odškodné. Německu se to nelíbilo. Vznikla zde Národně socialistická německá dělnická strana (NSDAP), která se chtěla pomstít. Jedním z členů této strany byl Adolf Hitler, který se stal říšským kancléřem.

29. září 1938 byla podepsána Mnichovská dohoda, která nařídila Československu vzdát se Sudet ve prospěch Německa. Evropa doufala, že když se vzdá Československo Sudet, bude pokračovat mír. Bohužel se tak nestalo, a Hitler obsadil západní Československo a nazval ho Protektorát Čechy a Morava. Hitler se

Stalinem uzavřeli smlouvu, že na sebe nebudou útočit. Tuto dohodu roku 1941 Hitler porušil, když na Sovětský svaz zaútočil.

Němci se chtěli zbavit Židů, tak vytvořili koncentrační tábory. „Pod záminkou bezpečného přežití války soustřeďovali nacisté Židy do takzvaných koncentračních táborů, kde ve skutečnosti Židé trpěli hladem, umírali vyčerpáním či následkem nejrůznějších nemocí a v druhé polovině války často končili v plynových komorách“ (Tinková, 2010). Do koncentračních táborů také umísťovali lidé různých národností, kteří byli odpůrci Hitlera. Mezi nejznámější koncentrační tábory patří právě český Terezín.

8. května 1945 Němci kapitulovali, a den po té, 9. 5. 1945, bylo Česko osvobozeno. Druhá světová válka skončila kapitulací Japonska 2. září 1945.

Osvobození Čech předcházeli významné dny, které se nazývají květnové. 5. května 1945 bylo Pražské povstání, pod vlivem kterého se nepokoje rozšířily do Plzně a okolí. 6. května přijela pomoci Plzni Americká armáda. Praze přijelo na pomoc sovětské vojsko. Němci kapitulovali 8. května, ale sovětské vojsko osvobodilo Prahu až 9. května. 9. květen byl dnem pracovního klidu pouze v roce 1946 a státním svátkem se stal až v roce 1951 a nazýval se Výročí osvobození Československa Sovětskou armádou. Tento svátek se několikrát přejmenoval. V roce 1990 na Den osvobození od fašismu. V roce 1994 název zůstal sice stejný, ale změnilo se datum z 9. na 8. května. „Roku 2000 svátek opět změnil název a stal se z něj ‚Den osvobození‘ a konečně v roce 2004 získal zatím poslední označení – ‚Den vítězství‘“ (Tinková, 2010).

9. května se ve městech pořádají pietní vzpomínky věnované těm, kteří padli během druhé světové války. Na Čestném dvoře Národního památníku se pořádá pietní akt, kterého se účastní nejvyšší představitelé republiky. Často se v tento den pořádají přehlídky vojenské techniky.

1.3.6 *Vánoce*

Většina lidí považuje Vánoce za nejkrásnější svátek v roce. Jsou spojovány s oslavou narození Ježíše.

K dnešním Vánocům mají blízko pohanské oslavy boha Mithry, které vznikly v Malé Asii. Datum souviselo se zimním slunovratem. 21. prosince je nejkratší den v roce. „Ačkoli ve skutečnosti již od následujícího dne začne slunečního svitu zase přibývat, rozdíl v prvních dnech není tak zásadní, a proto se lidem dříve zdálo, že od slunovratu až do 24. prosince slunce jakoby stojí“ (Tinková, 2010). Lidé až od tohoto dne vnímali přibývání slunečního svitu. Aby zajistili posílení slunečního svitu, který poskytne vhodné podmínky pro úrodu, začali oslavovat noc z 24. na 25. prosince.

Úkolem boha Mithra byla spása lidské duše a boj proti Ahrimanovi. „Mithra Ahrimana porazil a oddálil tak den Apokalipsy, kdy Pán Slunce rozhodne, kdo je hříšník a má být spálen a kdo si zaslouží napít se z nápoje nesmrtnosti“ (Tinková, 2010). Po splnění úkolu se vrátil na nebe.

Kristus se objevil o několik století později. Měl podobný osud jako bůh Mithra. „I ten jako Boží syn sestoupil na zem v podobě člověka, aby lid připravil na Poslední soud a věřícím zajistil nesmrtnost duše“ (Tinková, 2010). Přesné datum narození Krista nikdo nevěděl. Jelikož Kristus a Mithra měli zvláštní podobnost, stanovili jeho narození na den oslavy Mithry, tedy na 25. prosince.

1.3.6.1 Advent

Církev nařídila čtyřicetidenní půst, do kterého se nepočítali soboty a neděle, který sloužil na přípravy příchodu svátku. Později půst zkrátili na šest týdnů. I to bylo mnoho, a tak papež Řehoř Veliký vydal příkaz, že zůstanou pouze čtyři týdny na přípravy, které dostaly název advent, což z latinského slova adventus znamená příchod.

Jedním ze symbolů Adventu je adventní věnec. „Adventní věnec je kruh spletený z vavřínových nebo jedlových větviček, protože právě tyto stromy představují život a naději“ (Tinková, 2010). Na věnci jsou čtyři svíce, a každou adventní neděli se jedna zapaluje. Každá adventní neděle má svůj název – železná, bronzová, stříbrná, zlatá. Advent končí 23. prosince a začínají Vánoce.

1.3.6.2 Vánoční dny

24. prosince se slaví Štědrý den, který je spojen s tradiční štědrovečerní večeří. Ve většině rodin se podává rybí polévka a kapr s bramborovým salátem. Po večeři následuje rozbalování dárků. Dodržují se různé zvyky. Nejčastější z nich je čtení budoucnosti z tvarů roztaveného olova či vosku, které se lije do studené vody. Z ořechových skořápek se vyrábějí lodičky. Dovnitř skořápky se umístí svíčka, zapálí se, a lodička se položí na hladinu vody. Budoucnost se pak určuje podle seskupení všech lodiček. Dále se rozkrajuje jablko, které ukazuje hvězdičku, tedy dobré znamení, nebo křížek, špatné znamení. Dalším zvykem, který se týká dívek, je házení boty přes rameno. Dívky se otočí zády ke dveřím a hodí směrem k nim botu. Jestli špička boty ukazuje ke dveřím, děvče se do roka vdá. Na Štědrý den se drží půst. Kdo celý den nejí, uvidí večer zlaté prasátko.

25. prosinec se nazývá Boží hod vánoční, 1. svátek vánoční. Jak již bylo řečeno, je tento den spojen s oslavou narození Ježíše Krista. „Věřící měli povinnost zbožně rozjímat v kostelích, kde se kromě půlnoční sloužily ještě další dvě mše. Jedna za svítání, které se říkalo jitřní nebo pastýřská, druhá během dopoledne, zvaná slavná nebo velká“ (Vondrušková, 2014). V současné době se lidé na Boží hod většinou vydávají na návštěvy k příbuzným a nesmí se pracovat.

Aby se mohlo oslavovat Ježíšovo narození déle, tak se 26. prosince slaví svátek svatého Štěpána, 2. svátek vánoční. Svatý Štěpán byl první křesťanský mučedník, kterého ukamenovali za to, že šířil učení Kristovo. Proto se oslavuje hned po dni narození Ježíše Krista. Na Štěpána se chodilo koledovat a všem se přálo štěstí a zdraví. Tradičním pokrmem tohoto dne je husa s knedlíky a se zelím.

Existují také různé pranostiky. Se Štědrým dnem jsou svázané například tyto: „Dvanáct nocí a dní od Štědrého večera až do Tří králů zvěstuje prý povětrnost příštích 12 měsíců“, „Na Štědrý večer hvězdičky, ponese vajíčka slepičky“. Na Boží hod vánoční se používají „Na Boží narození o bleší převalení“, „Mráz na Boží narození, zima se udrží bez proměny“, na Svatého Štěpána např. „Když svatý Štěpán vyfouká bláto, bude pěkné jaro na to“, „Když na Štěpána silný vítr bouří, vinař smutně oči mhouří“.

1.3.6.3 Vánoční symboly

Jedním z nejdůležitějších symbolů Vánoc je vánoční stromeček, obvykle smrk, borovice nebo jedle. Čas zdobení stromečku se v rodinách liší. V některých stromeček zdobí ještě před Štědrým dnem, v některých na Štědrý den dopoledne a v jiných nechávají zdobení stromečku na Ježíškovi a uvidí ho až po štedrovečerní večeři. V České republice se vánoční stromeček stal součástí Vánoc až v posledních dvou stoletích. „Teprve pak se objevuje záznam, že ozdobeným stromkem si roku 1812 zpestřil svátky na svém záměcku v pražské Libni tehdejší ředitel Stavovského divadla Jan Karel Liebich“ (Tinková, 2010). Dříve stromeček zdobili sušeným ovocem, ořechy, svíčkami, perníčky, řetězy a různými výrobky ze slámy. V dnešní době máme ozdoby hodně odlišné. Používáme elektrická světýlka, skleněné kuličky, špice, umělý sníh, zvonečky, čokoládové figurky z kolekce apod. V některých rodinách nemají stromky živé, ale umělé. Trendem se stalo vypěstování si vlastního vánočního stromečku.

Nezdobí se pouze stromeček, ale i celý dům. Lidé si vyrábějí různé dekorace, které mají přinášet do domu štěstí a zdraví. Patří mezi ně zahrádka, kterou tvoří pět jablek spojených špejlemi. Dále podlažník, svět, vrkoč, polazy a ježek.

Dalším symbolem Vánoc je štedrovečerní večeře. Dříve nesměla obsahovat maso a alkohol. V 19. století se už na stole objevily různé dorty, cukroví, maso i alkohol. V dnešní době si každá rodina připravuje večeři po svém. „Lze říci, že tradiční štedrovečerní menu je nejmladší ze všech vánočních zvyků – smažený kapr s bramborovým salátem se na vánočním stole objevil až v 50. letech 20. století“ (Tinková, 2010). Ryba byla považována křesťany za postní jídlo. Bramborový salát se u nás objevil déle než kapr a pochází pravděpodobně z Ruska. Mezi další tradiční pokrmy patří kuba, hubník, muzika, vinná klobása a vánočka.

Štědrý den se neobejde bez dáreků. Tato tradice se poprvé objevila u starých Římanů, kteří si dávali vavřínové, fíkové či olivové větvičky. Tento zvyk se přenesl i do křesťanských Vánoc. Děti dostávali drobné dárky, např. ořechy, jablka, hračky ale i peníze. „Protože dnes se z Vánoc stala především honba za dárky, je namístě zdůraznit, že smyslem tohoto zvyku nebylo zahrnout své blízké nákladnými a luxusními dary, ale prokázat si vzájemnou úctu, lásku a soudržnost“ (Tinková,

2010). V českých rodinách rozdává dárky Ježíšek. Děti před Vánoci píšou dopis Ježíškovi, co by chtěly dostat za dárky. V dnešní době se velká pozornost věnuje balení dárků. Dárky se dávají do dárkových tašek nebo se balí speciálním vánočním papírem s různými motivy.

Na Vánoce se také zpívají různé koledy, které se pravděpodobně vyvinuly z obřadních zpěvů. První vánoční koledy se objevily ve starém Římě ve 4. století, v České republice až ve středověku. „Slovo koleda se odvozuje od latinského názvu *Calendae Januariae*, římských lednových obchůzek“ (Vondrušková, 2004). Chodili koledovat dospělí lidé s přáním zdraví a štěstí. Věřili, že vyřčené přání má magickou moc. Postupem času místo dospělých začaly chodit děti a u toho zpívaly koledy, které se zachovaly ze starých časů. „Například původ písňe *Narodil se Kristus Pán* sahá až do 13. století. Ze 16. století pochází známé *Nesem vám noviny* nebo *Půjdem spolu do Betléma*“ (Vondrušková, 2014). Mezi další známé koledy patří *Tichá noc*, *Rolničky* a *Bílé Vánoce*.

Dalším symbolem je vánoční hvězda. Název napovídá, že se jedná o hvězdu či kometu, ale není tomu tak. Vánoční hvězda je rostlina *Poincézie*, která pochází ze střední Ameriky. Listy *Poincézie* se mění v rudé. Kvete od prosince do března a květem je žlutá tenká tyčinka. V mnoho rodinách můžeme také vidět *jmelí*. „Na Vánoce se zavěšuje ke stropu, buď zelené nebo pozlacené, a kromě toho, že tvoří pěknou dekoraci, zajišťuje prý štěstí a ochraňuje“ (Vondrušková, 2004). Aby nám přinášelo štěstí a lásku, musíme ho dostat darem, a čím víc na něm bude bobulek, tím více štěstí dostaneme. Pod *jmelím* se také partneři líbají, aby jim vztah vydržel.

K Vánočním svátkům patří také *betlém*, který napodobuje místo Kristova narození. Jedná se o *jesličky* ve chlévě, u kterého se shromažďují různé postavy s dary pro *Ježíška*. V *betlémech* nesmí chybět matka *Marie* a otec *Josef*. Dále můžeme vidět postavy *Tří králů*, *pastýřů* a *venkovského lidu*. Kromě *postaviček lidí* jsou zde i *zvířátka*, např. *osel*, *vůl* a *ovečky*. Zajímavostí je, že Česko drží *prvenství*, co se týče *betlémů*. V muzeu v *Jindřichově Hradci* se nachází *Krýzův betlém*, což jsou největší *mechanické jesličky* na světě. „Jeho autor *Tomáš Krýza* na něm pracoval prakticky celý život, přičemž stihl zhotovit 1 398 *figurek*, z nichž 133 je

pohyblivých“ (Tinková, 2010). Někteří lidé si betlémy vytvářeli sami doma. Používaly se různé materiály jako dřevo, tvrdý papír, plech, sádra, těsto, keramika, sklo, perník apod. Betlém se staví první adventní neděli a nechává se až do Hromnic.

2 Svátky v Ruské federaci

Ruské svátky se dělí na státní, profesní, rodinné a pamětní.

2.1 Profesní svátky

Profesní svátky byly založeny na znamení uznání pracovníků v národním hospodářství. Rusové rádi slaví profesní svátky. Mezi tyto svátky patří Den učitelů, Den horníků, Den hutníků, Den policie a jiné. Tradice slavit tyto svátky zůstala v Rusku od doby Sovětského svazu. „V této době oslava profesních svátků měla ideologický cíl, ale časem ideologicky činící svátek ztratil význam, a profesní svátek se stal pouze důvodem přátelské hostiny kolegů z práce“ (Basko, 2007).

2.2 Rodinné svátky

Rodinné svátky v Rusku jsou svátky všech. Babiček, dědečků, matek, otců, manželů i dětí. Slaví se různé věci, např. narození dítěte, svatby, výročí zamilovaných, kolaudace. Nejdůležitějším rodinným svátkem je Mezinárodní den rodiny, který se slaví 15. května. Mezi další důležité svátky patří Mezinárodní den dětí, Mezinárodní den seniorů a Den matek.

2.3 Státní svátky

V Rusku se slaví mnoho státních svátků. Mezi nejvýznamnější patří Nový rok, Velikonoce a hlavně Mezinárodní den žen.

2.3.1 Nový rok

Dříve se Nový rok (Новый год) v Rusku slavil 1. března. Od roku 1492 se za oficiální začátek roku považovalo datum 1. září. Za vlády Petra I. Rusko vytvářelo vztahy s Evropou a takové rozdíly ve dnech tomu překážely. Kvůli tomu 19. prosince 1699 vydal Petr I. výnos o reformě kalendáře. Byl přijat křesťanský letopočet a od té doby se Nový rok slaví 1. ledna. „V té době se novoroční svátky organizovaly na carském dvoře s veselými karnevaly a svátečními ohňostroji“ (Basko, 2007). Sám Petr I. v roce 1700 na Rudém náměstí podpálil první raketu. Dnes již rusové slaví Nový rok s rodinou a blízkými přáteli.

Rada lidových komisařů 24. ledna 1918 vydala vyhlášku, která měla vytvořit v Rusku stejné pojetí času, jako mají téměř všechny civilizované národy. Proto byl zaveden nový kalendář, který se od starého lišil o 13 dní, a Nový rok se tedy od té doby slaví o 13 dní dříve. Starý Nový rok slaví lidé dodnes. Od prosince 1947 se považuje 1. leden za nepracovní den.

Rusové na Nový rok drží různé tradice. Některé se zachovaly z dřívějších dob dodnes. Patří mezi ně i vánoční stromeček (ёлочка).

Podle starých Slovanů se považuje smrk za symbol míru a štěstí. Za vlády Petra I. se stal symbolem Nového roku. Roku 1852 v Petrohradě byl poprvé v Rusku rozsvícen vánoční stromeček. Dříve se vánoční stromeček zdobil na Vánoce. Od roku 1935 se tradice změnila a stromeček začali zdobit na Nový rok. Rodiče v noci dávají dětem pod stromeček novoroční dárky.

Další tradicí, která se u rusů dodržuje, je pohoštění u slavnostního stolu. 31. prosince večer se celá rodina a přátelé scházejí u prostřeného stolu. Prostírání je velmi důležité. Na stůl, pokrytý ubrusem, rusové pokládají zapálené svíčky a připravují speciální novoroční ubrousky. Pohoštění musí být bohaté. Novoroční menu zahrnuje nadívané ryby, ryby v aspiku, pečenou a nadívanou drůbež, dušené maso a saláty všeho druhu. Nesmí chybět šampaňské. Nejdříve všichni pijí za uplynulý rok, za vše, co se v něm přihodilo. Několik minut před půlnocí tradičně prezident Ruska pronáší novoroční projev, který rusové mohou sledovat v televizi nebo poslouchat v rádiu. „Přesně ve 12 hodin v noci na Spasské věži Moskevského Kremlu na Rudém náměstí bije Kremelský orloj – hlavní hodiny Ruska. Jejich údery (12-krát) symbolizují začátek nového roku“ (Basko, 2007). V každém domě při znění státní hymny pronášejí přípitek za Nový rok a zvedají číše s šampaňským.

Po Novém roce následují desetidenní zimní školní prázdniny. S nimi jsou spojeni dva oblíbení hrdinové, Děda Mráz a Sněhurka.

Děda Mráz je podobný Santovi Klausovi, ale je mezi nimi značný rozdíl. „Santa-Klaus – veselý, dobrosrdečný tlustýoch, který má rád vtipy a veselí a dává všem dětem vánoční dárky. Ruský Děda Mráz vůbec není taková veselá kopa, bývá přísný a krutý, ale vždy spravedlivý“ (Basko, 2007).

Sněhurka, vnučka Dědy Mráze, je na rozdíl od Santy Klause a Dědy Mráze pouze ruská. Byla vytvořena ze sněhu a oživena. Pomáhá Dědu Mrázovi rozdávat vánoční dárky.

2.3.2 *Mezinárodní den žen*

Mezinárodní den žen (Международный женский день) 8. března patří také mezi nejoblíbenější svátky v Rusku. Přesto, že to je svátek žen, mají ho velmi rádi muži, protože mají zvláštní důvod poblahopřát ženám všechno nejlepší.

Tento svátek původně vznikl jako Den mezinárodní solidárnosti žen v boji za ekonomickou, sociální a politickou rovnoprávnost v roce 1910 v Dánsku. Nyní je to svátek ženské krásy a lásky, jara a nadějí. Mezinárodní den žen je prvním jarním svátkem v Rusku.

V Rusku se MDŽ poprvé slavil v roce 1913. 8. března 1914 se po celém světě konaly demonstrace proti válce. Ženy s heslem „chléb a mír“ vyšly v únoru 1917 do ulic Petrohradu. Týden poté car odstoupil z funkce a vláda schválila volební právo žen. „Demonstrace se konala 23. února, což připadá na 8. března kalendáře gregoriánského“ (Projekt integrace, © 2015). Od roku 1965 se Mezinárodní den žen stal v Rusku státním svátkem.

Přesto, že tento den je spojen s demonstracemi, v dnešní době je vnímán jako svátek žen. Muži chtějí obdarovat ženy různými dárky a květinami, nejčastěji mimózou, která se stala symbolem Mezinárodního dne žen. Muži časně ráno chodí do obchodu pro květiny, připravují snídaní a probudí svou ženu. Dárky dostávají mladé i starší ženy, dívky i babičky. Nejen muži, ale i děti chtějí potěšit své matky. Vyrábějí pro ně různá přáníčka. Ženy v tento den nic nedělají. Všechnu práci za ně udělají muži a děti, aby si oddychly. Tradicí také bývá vzít ženu na večeři do restaurace.

Od roku 2000 se 8. březnu každoročně přiděluje téma, ve kterém se oslavy budou konat. Prvním tématem byla „Jednota žen v boji za mír“. Mezi další patří např. „Práva žen a mezinárodní mír“, „Investování do potřeb žen a dívek“, „Stejná práva, stejné možnosti: pokrok pro všechny“.

2.3.3 Velikonoce

Velikonoce se v Rusku také slaví celý týden. Tento týden nazývají Svatý, Radostný. Existuje pověst o tom, že slunce nezapadlo celý týden, když Ježíš vstal z mrtvých, a proto týden ještě nazývají Veliký den (Великодень).

Velikonoce se začínají slavit první neděli po prvním jarním úplňku a vždy až po jarní rovnodennosti, která nastává 21. března.

Po celý velikonoční týden probíhají bohoslužby. V chrámech nechávají otevřené dveře, což symbolizuje, že mezi nebem a zemí nejsou žádné překážky. Vše v chrámech je ozdobeno květinami a zapaluje se mnoho svíček. Jakmile zazvoní zvon, lidé vstupují do chrámu. Přesně ve 12 hodin se všichni v kostele pokřičují a volají „Kristus vstal z mrtvých“. Po bohoslužbě všichni vycházejí z kostela, v ruce drží mazance, postaví se do dvou řad a čekají na kněze. Když kněz vyjde z chrámu, čte modlitbu, obchází řady lidí a kropí mazance velikonoční svěcenou vodou. Všichni se odebírají na hřbitov, kde na hrobech zemřelých rodičů nechávají tvaroh a mazanec a poté odcházejí domů.

2.3.3.1 Velikonoční znamení

V Rusku mají několik velikonočních znamení a věří, že se všechna tato znamení vyplní, pokud se něco stane. Existuje jich mnoho a jsou různá pro staříky, děvčata, hráče, zloděje, lovce apod.

Staříci si na Velikonoce česali vlasy a přáli si, aby měli tolik vnoučat, kolik mají na hlavě vlasů.

Děvčata věřila, že se na Velikonoce plní všechna znamení lásky. Například mezi ně patří, jestli se dívka uhodí do lokte, tak na ní zapomene její přítel, jestli do polévky spadne šváb nebo moucha, přítel se s ní rozejde. „Během velikonoční služby dívky tiše šeptají: ‚Dej Bůh ženicha dobrého, v botách, avšak s galošemi, ne na krávě, ale na koni!‘“ (Русские обычаи, © 2008).

Hráči si dávali do boty minci a šli do kostela. To jim mělo dopřát velkou výhru. Aby se stali neporazitelnými, chodili do kostela s balíčkem karet. „Když kněz vyšel z oltáře v zářivém rouchu a poprvé řekl ‚Kristus vstal z mrtvých‘, kdo přišel s kartami, musel odpovědět: ‚Karty tady‘. Když kněz řekl podruhé ‚Kristus vstal

z mrtvých‘, bezbožný karbaník odpověděl: ‚Šibal je tady‘, a potřetí – ‚Esa jsou tady‘ “ (Русские обычаи, © 2008).

Zloději věřili, že když se jim podaří v době Velikonoc ukrást z kostela nějakou věc tak, aby je nikdo nepodezíral, mohli krást celý rok a nikdo je při tom nechytí.

Lovci na Velikonoce neloví. Kdyby lovili, byli by potrestáni Bohem, nenašli by cestu domů nebo by zmizeli v lese beze stopy. „Lovci speciálně chodili do kostela s puškami, a jakmile začali poprvé zpívat ‚Kristus vstal z mrtvých‘, stříleli do vzduchu v naprosté jistotě, že tímto výstřelem zabijí ďábla a zajistí si úspěšný lov po celý rok“ (Русские обычаи, © 2008).

Lidé věří, že každý člověk, který umře během Velikonoc, se vždy dostane do ráje, i kdyby během svého života sebevíc hřešil. Byli přesvědčeni, že o velikonočních nocích mohou mluvit s mrtvými.

2.3.3.2 *Velikonoční zvyky*

Mezi nejznámější zvyky v Rusku patří blahopřání, vyhánění hmyzu a navštěvování волошебкиков.

Blahopřání je jedním z nejdůležitějších zvyků. O Velikonocích pokládají za nezbytné poblahopřát všem přátelům. Často chodí na návštěvy a posílají velikonoční pohledy.

Vyhánění hmyzu se provádělo v první den Velikonoc. Z domů se vyháněli šváby a štěnice. Když domácí šel ze mše domů, musel nejdříve zaklepat. „Manželka neotevřít dveře a ptá se: ‚Kdo je tam?‘ – ‚Já, muž tvůj, - odpověděl muž, - jmenuju se Ivan. No, ženo, čím přerušíme půst?‘ – ‚My přerušíme půst masem, smetanou, mlékem, vajíčky‘. – ‚A štěnice čím?‘ – ‚A štěnice štěnicemi‘ “ (Русские обычаи, © 2008). Věří, že tímto rozhovorem dostanou všechen hmyz z domu.

Velikonoce se neobešly bez návštěv волошебкиков. Shromáždily se především ženy z celé vesnice a chodily ke každému domu. Postavily se před okno a zpívaly. Domáci jim za to dávaly různé odměny, např. bílý chléb, peníze, mléko, vajíčka a slaninu.

2.3.3.3 Velikonoční stůl

Velikonoční stůl se neobejde bez vajíček, mazance a paschy. Mazance a paschy lze připravit z mnoha receptů. Kromě toho na stole mohou být různé mléčné, masové a rybí pokrmy. Hostitelé zvou k sobě domů přátele a hostina trvá celý den.

V Rusku se uschovávají kosti z velikonočního stolu, protože věří, že posvěcené jídlo má zvláštní sílu. Chrání pole před krupobitím nebo dům během bouřek. Hospodyně musí posvěcené jídlo schovat před myšmi. Kdyby myš snědla kousek z posvěceného jídla, stala by se z ní létající myš.

2.3.3.4 Velikonoční vajíčko

Hlavním symbolem Velikonoc je velikonoční vajíčko. Vajíčko bývá prvním jídlem, kterým se přerušuje půst.

Tradicí bývá malování vajíček, která se dávají přátelům při blahopřání. „Vajíčka především malovali cibulovou slupkou na červeno, ale v některých vesnicích bylo zvykem malovat je různými barvami: hnědé (dubovou kůrou), zelené (břízovým listem), dokonce šeříkové (česnekovou slupkou)“ (Элабуга многонациональная). Tato jednobarevná vajíčka nazývají Rusové крашенками. Malují se ale i různá pestrá vajíčka, která jsou ozdobená olejovými čárkami, křížky nebo skvrnami a nazývají se крапанки. Писанки jsou vajíčka, která se zdobí ručně různými nápisy a ornamenty.

2.3.4 Svátek práce

Svátek práce se v Rusku slaví 1. května. Pojmenování svátku se v historii Ruska několikrát změnilo. Mezi tyto pojmenování patřily: Праздник труда, День труда, Праздник весны и труда, День весны, День международной солидарности трудящихся. V dnešní době se používá název Праздник весны и труда.

Historie vzniku Svátku práce v Rusku je shodná, jako v České republice.

V Rusku se Svátek práce poprvé slavil v roce 1890. V té době byl nazván jako Mezinárodní den lidské solidarity. Další rok se začaly organizovat nelegální setkání pracovníků, které byly v dalších letech doprovázeny demonstracemi. Veřejně Svátek práce slavily poprvé roku 1917. „Ve všech městech státu miliony pracovníků vyšly do ulic s hesly komunistické strany ‚Všechnu moc Sovětům‘, ‚Pryč s kapitalistickými ministry‘“ (Управа района Лосиноостровский, © 2009). Lidé chodili na demonstrace s transparenty a květinami. Poslední oficiální demonstrace proběhly v roce 1990 a v roce 1992 byl svátek přejmenován na Svátek práce a jara. „Po dlouhou dobu byl První máj symbolem revoluce, nesmiřitelného třídního boje, měl ‚politické zabarvení‘ a projevoval se demonstracemi, ozdobenými portréty politických činitelů, nejlepších pracovníků výroby, slogany, hesly, plakáty a diagramy o úspěších v té nebo jiné oblasti národního hospodářství, vědy, kultury“ (Проект «Календарь событий», © 2005-2015). Ale časem Svátek práce ztratil svůj politický charakter.

V dnešní době 1. května odbory a hnutí různých zaměření pořádají politické akce a používají vlastní slogany a hesla. Každoročně po celé zemi procházejí průvody a demonstrace. Těchto průvodů se účastní i děti, studenti a starší lidé. Největší probíhají v Moskvě na Rudém náměstí. Populární jsou také Маёвки. Rodiny nebo společnosti se scházejí a pořádají pikniky.

2.3.5 *Den vítězství*

Pro všechny rusy je Den vítězství (День Победы) velmi důležitý. Spolu s Novým rokem patří k nejvíce ctěným svátkům. V tento den si připomínají vítězství ve Velké vlastenecké válce proti fašismu. „Je to svátek ‚se slzami v očích‘, jak se zpívá v písni, vždyť válka se dotkla téměř každé ruské rodiny“ (Basko, 2007).

„První přehlídka na počest vítězství SSSR ve Velké vlastenecké válce se konala 24. června 1945 na Rudém náměstí“ (victory-day.ru, © 2007). V roce 1948 byly oslavy na Rudém náměstí přerušeny a znovu se obnovily až v roce 1965. Oslavy se opět přerušily po rozpadu Sovětského svazu. Od roku 1995 se Den vítězství slaví

každoročně. V tomto roce se v Moskvě pořádaly dvě přehlídky. První pěší po Rudém náměstí a druhá s použitím techniky na Poklonné hoře.

V dnešní době každoročně 9. května na Rudém náměstí v Moskvě probíhá vojenská přehlídka a během minuty mlčení vyjadřují úctu a památku všem, kteří během války zemřeli. K Hrobu neznámého vojína přichází vedení státu i lidé a kladou k němu věnce. V tento den se také setkávají veteráni války ve svých vojenských uniformách a květinami a všude po městech jsou rozvěšené červené vlajky.

Den vítězství se slaví nejen v Moskvě, ale i v jiných městech Ruska, např. ve Volgogradu. Pořádají se různé demonstrace a ohňostroje.

Existuje mnoho písní, básní a filmů věnovaných tomuto dni. Mezi nejznámější patří píseň „Den vítězství“ od Davida Tuchmanova. Z básní např. „Návrat“ od Michaila Svetlova.

2.3.6 *Vánoce*

V Rusku Vánoce (Рождество Христово) připadají na 7. ledna. Datum je spojené s tím, že Rusko nepřešlo z juliánského kalendáře na gregoriánský, a proto se zde Vánoce slaví o třináct dní později.

První Vánoce se slavily v 10. století. Oslavy byly spojeny s křtem knížete Vladimíra. Na přelomu 17. a 18. století se objevilo loutkové divadlo. Zde hrály různé scénky a hry o narození Ježíše. V 19. století lidé začaly zdobit vánoční stromeček a dárky nosil Děda Mráz. Existovalo mnoho tradic, které skončily v roce 1929, když se Vánoce zakázaly. „Teprve v roce 1935 sovětská vlast znovu povolila stavět a zdobit vánoční stromky – pravda, už ne vánoční, ale novoroční“ (Проект «Календарь событий», © 2005-2015). Vánoce dříve znamenaly více, než Nový rok. Po roce 1935 se situace změnila. Nový rok se stal důležitějším a převzal vánoční tradice. V roce 1991 se Vánoce opět začaly slavit.

V Rusku mají Vánoce náboženský charakter, avšak každá rodina je slaví po svém. Nejsou stanoveny pro všechny stejné tradice.

V noci z 6. na 7. ledna se slaví Štědrý den (Сочельник). Štědrému dnu předchází dlouhý půst. Celý den se nejí až do té doby, než uvidí na obloze večernici. V televizi vysílají bohoslužby a někteří lidé chodí do kostelů. Největší bohoslužba se koná v chrámu Krista Spasitele, kam každoročně chodí tisíce lidí.

V minulosti existovala pověra, která se týkala zemědělců. Považovali za špatné znamení, když první do domu vstoupila žena. Znamenalo to, že ženy v tomto domě budou po celý rok nemocné. Hospodyňky na Vánoce uklízely celý dům a ráno si oblékly špinavé oblečení, protože to ovlivní celou roční úrodu. Nesmělo se v tento den šít, protože by někdo mohl oslepnout. Další tradicí bylo svazovat nohy od jídelního stolu, aby se neztratila zvířata ze stáda.

Známa je také pranostika spojená s tím, na který den Vánoce vycházejí. „Když Vánoce připadly na neděli, očekávali bohaté a úrodné léto, a jestli připadly na pondělí, také dobře – čekej dobrou zimu a mokré jaro“ (Гатаулина, 2008). Tato pranostika není spojena pouze se dnem v týdnu, ale i s tím, jaké je počasí.

Na Vánoce se také hrají různé hry. Lidé se převlékají za masky a hrají představení. Nejznámější hrou je „kovář“. „Populární byly i takové hry, jako ‚mlčení‘, ‚fanty‘ a mnoho dalších. Jak vidíme, v dávných dobách většina her byla zaměřena na to, aby se u mladých lidí odstranily psychologické komplexy – jak bychom řekli dnes“ (Гатаулина, 2008).

I v dnešní době existuje mnoho tradic. Jedna tradice z dřívějších let se v některých oblastech zachovala dodnes. Lidé chodí v maskách koledovat, zvoní u domů a prosí domácí, aby ochutnali jejich mazanec. Jinde zase u domů zpívají různé koledy a dostávají za to odměnu. Dříve dostávali jídlo, ale v dnešní době už domácí darují peníze a různé sladkosti.

Na Vánoce můžeme vidět na prostřeném stole různé druhy jídel. Hospodyňky především připravovaly vepřové, např. pečené sele, pečenou prasečí hlavu a rosol. Podávaly ale také husu, ryby a zajíce, které pekly vcelku. Připravovaly i nařezané maso s kaší a různé druhy palačinek, např. houbové, rybí, sýrové a zeleninové. Na stole nesměly chybět koláče s tvarohem, perníky a pirožky s různými nádivkami. U stolu se schází sudý počet hostů. Všichni musí ochutnat kousek od každého druhu

jídla. Dříve ke stolu zvali i náhodné kolemjdoucí, bezdomovce. Existovala pověra, že právě v nich se může skrývat Ježíš.

Po Vánocích následují sváteční vánoční dny a prázdniny, které končí 19. ledna. Vánoční dny se neobejdou bez věštění, ale přímo na Vánoce se věštit nesmí. Lidé se zajímají především o budoucnost. Nejvíce věští dívky, protože chtějí znát svého ženicha. „Nejčastěji věštili z vosku: lili do nádoby s vodou roztavený vosk nebo prostě ohýbali svíčku, aby kapky padaly do vody. Ve vodě se vytvářely různé složité tvary, vytahovali je, a z nich předpovídali budoucnost“ (Гатаулина, 2008). Každý tvar z vosku znamená něco jiného. Věštilo se také z popelu a kávové a čajové sedliny. Avšak věštění z kávové sedliny se lišilo od čajové.

Vánoční dny bývají zakončeny pálením slaměného stohu. Všichni stojí potichu v kruhu, dokud sláma zcela nevyhoří. Existuje pověra, že se mrtví chodí právě k tomuto slaměnému stohu ohřívat.

3 Porovnání svátků v ČR a RF

3.1 Nový rok

V České republice se Nový rok vždy slavil 1. ledna. V Rusku se Nový rok slaví 1. ledna od roku 1700, kdy Petr I. provedl reformu kalendáře. V roce 1918 byl zaveden nový kalendář, který se shodoval s kalendářem v celé Evropě, a lišil se od starého o 13 dní. Lidé tedy začali slavit Nový rok 1. ledna, ale zachovali si i Nový rok, který slavili dříve. Tedy o 13 dní později slaví Starý Nový rok.

Nový rok v Česku je především spojen se Silvestrovskými oslavami, které se pořádají 31. prosince. Lidé se většinou scházejí na různých večírcích nebo jezdí na hory a zde oslavují konec starého a příchod nového roku. Přesně o půlnoci začínají veliké ohňostroje a lidé si připijí na nový rok.

V Rusku se celá rodina a přátelé schází doma u prostřeného stolu. Na stole je mnoho druhů jídel a nesmí chybět šampaňské. U večeře si povídají o tom, co se za uplynulý rok přihodilo. Připijí si za všechno dobré, co se stalo. Před půlnocí v televizi vysílají novoroční projev prezidenta Ruska a přesně o půlnoci si připijí na nový rok.

V Česku lidé Nový rok tráví především s rodinou. Existuje také mnoho pověr spojených s tímto dnem. Po celý den se nesmí jíst drůbež, jinak nám ulétne štěstí. Nejznámější pověrou je „Jak na Nový rok, tak po celý rok“.

Nový rok v Rusku se liší od Nového roku v Česku tím, že některé tradice z Vánoc se přesunuly právě na Nový rok. V Rusku na Nový rok zdobí vánoční stromeček a rodiče pod něj dávají dětem dárky. Nový rok se zde také neobejde bez Dědy Mráze a jeho vnučky Sněhurky. Po Novém roce následují desetidenní prázdniny.

V Česku i v Rusku se na Nový rok posílají novoroční přáníčka. Dříve se hodně posílaly dopisy a pohledy, nyní je nahradily textové zprávy a e-maily. Hodně lidí také přesně o půlnoci volá svým příbuzným a přátelům, s kterými nemohou být, a popřejí si hodně štěstí do nového roku.

3.2 Mezinárodní den žen

MDŽ v České republice a v Rusku se shoduje v tom, že muži obdarovávají ženy různými sladkostmi a květinami. Avšak typickou květinou v Česku je karafiát, zatímco v Rusku mimóza. V Česku většinou muži dávají dárky pouze svým maminkám a ženám. V Rusku květiny dostávají i sestry a mladší dívky.

Muži v Česku pouze předají ženám dárek a popřejí jim. V Rusku se muži o ženy starají celý den. Připraví jim snídani a převezmou za ženy všechny domácí práce.

Také děti v Rusku chtějí potěšit maminky, a proto pro ně vytvářejí přáníčka. V Česku děti přáníčka nedělají, avšak dříve tato tradice existovala.

V některých vesnicích v Česku pořádají večer pro ženy speciální posezení s živou muzikou. Zde se sejdou všechny ženy z celé vesnice a slaví MDŽ společně. V Rusku naopak muži berou své ženy do restaurací na večeři a tráví večer sami.

3.3 Velikonoce

Datum Velikonoc se v Česku i v Rusku určuje stejně. Slaví se tedy první neděle po prvním jarním úplňku.

O Velikonocích se v obou zemích chodí na bohoslužby. Kostely se zdobí květinami. V Česku na Zelený čtvrtek, v době bohoslužby, odlétají zvony do Říma. Zvony se vrací na Bílou sobotu. V tento den se před bohoslužbou zapaluje před kostelem Jidášův oheň, o který si lidé zapálí své svíčky a svítí s nimi po celou dobu bohoslužby. Na Velikonoční neděle si lidé nosí do kostela jídlo, které si nechají posvětit.

V Rusku se také kostely zdobí květinami a svíčkami. Bohoslužby ale probíhají jinak. Lidé vstupují dovnitř, když zazvoní zvon. Po bohoslužbě se lidé postaví před kostel do dvouřadu a nechají si od kněze posvětit mazanec. Potom všichni odcházejí na hřbitov, kde nechávají posvěcené mazance na hrobech svých příbuzných.

V Rusku, na rozdíl od Česka, mají několik Velikonočních znamení. Tyto znamení se týkají dívek, starších lidí, zlodějů, hráčů atd. Mají také Velikonoční

zvyky. Považují za nutné všem popřát, chodí na návštěvy a posílají velikonoční přáníčka. V Česku se také dříve posílala přáníčka, zejména pohledy, ale v dnešní době tento zvyk upadá. Dalším zvykem v Rusku je vyhánění hmyzu a návštěvy волочебников.

Vajíčko je symbolem Velikonoc v obou zemích. V Česku se používají ke zdobení barvy, drátky, textil atd. Avšak v Rusku používají ke zdobení pouze různé druhy barev. Pro ozdobená vajíčka používají tři názvy podle toho, jestli jsou jednobarevná, pestrá, nebo s různými ornamenty.

V Česku mezi další symboly Velikonoc patří velikonoční zajíc, který nosí čokoládová vajíčka a beránek, který se peče z různých těst. Za nejvýznamnější symbol se považuje pomlázka, s kterou chodí především chlapani a dívky koledovat. Žádný z těchto symbolů v Rusku nemají.

V Rusku se na Velikonoce pořádají veliké hostiny, které trvají celý den. Nesmí chybět mazanec, pascha a různé mléčné a rybí pokrmy. Kosti z této hostiny se schovávají, protože mají ochránit dům před bouřkami a pole před krupobitím. V Česku se žádné hostiny nepořádají.

3.4 Svátek práce

Svátek práce v České republice a v Rusku se velmi liší.

V Česku se dříve pořádaly prvomájové průvody, ale od té doby, co se zrušily, se svátek práce slaví stále méně a méně. Svátek práce v Česku nahradilo pálení čarodějnic a oslavy lásky. 30. dubna během dne muži staví ve vesnicích májky a hlídají je až do následujícího dne, aby je neukradly muži ze sousední vesnice. Staví se také hranice, na které se večer pálí čarodějnice. 1. květen se slaví především jako svátek lásky. Muži líbají ženy pod rozkvetlou třešní, aby neuschly a byly po celý rok zdravé.

V Rusku se naopak zachovaly různé průvody a demonstrace, které se každoročně konají po celé zemi. Tyto průvody pořádají především různé odbory a hnutí, které používají vlastní slogany. Svátek práce v Rusku není spojen pouze s průvody, ale schází se i celá rodina a pořádají různé pikniky.

3.5 Den vítězství

Oslavy dne vítězství se v obou zemích shodují v mnoha věcech. Uskutečňují se pietní akty a uctívají památku všech, kdo ve válce umřeli, minutou ticha. Pořádají se přehlídky vojenské techniky. Scházejí se také lidé, kteří bojovali ve válce. Oslavy se pořádají v mnoha městech jak v Česku, tak v Rusku.

Den vítězství se řadí k nejvýznamnějším svátkům v Rusku, a proto jsou zde oslavy mnohem větší, než v Česku. Největší oslavy se pořádají v Moskvě. Zde probíhají veliké vojenské přehlídky, doprovázené vojenskou technikou. Večer se neobejde bez dlouhého krásného ohňostroje. V Rusku se Den vítězství slaví nejvíce ze všech zemí světa.

3.6 Vánoce

Největším rozdílem mezi ruskými a českými Vánoce je den, kdy se slaví. V Česku připadají Vánoce na 24. prosince. V Rusku na 7. ledna, tedy o třináct dní později, což je spojené s juliánským kalendářem.

K českým Vánocům neodmyslitelně patří Advent. Jeho nedílnou součástí je adventní věnec se čtyřmi svíčkami, které symbolizují čtyři neděle před Vánoce. Každou neděli se zapaluje jedna. V Rusku advent nemají.

Oslavy Štědrého dne se také liší. V Česku se slaví 24. prosince. Nesmí chybět štědrovečerní večeře, kterou většinou bývá rybí polévka a kapr s bramborovým salátem. Po večeři, v některých rodinách ještě před večeří, se provádí věštění. Věští se pomocí olova, vosku, ořechových skořápek, jablka apod. Kdo chce vidět zlaté prasátko, musí celý den držet půst. Po večeři se rozbalují dárky, které se nacházejí pod vánočním stromečkem. Vánoční stromeček lidé zdobí 23. prosince nebo na Štědrý den ráno. Někteří lidé chodí do kostela.

V Rusku se Štědrý den slaví v noci z 6. na 7. ledna. V tento den také drží půst, ale ne, aby viděli zlaté prasátko. Půst končí, když uvidí na obloze večernici. Mnoho lidí chodí na bohoslužby nebo na ně koukají v televizi. Štědrovečerní večeře se

skládá z mnoha druhů jídel. Patří mezi ně pečené sele, husa, ryba, palačinky, ale i koláče, perníky a pirožky. Každý musel od všeho kousek ochutnat. U stolu se scházel vždy sudý počet hostů. Věštění na Štědrý den je zakázáno. Věští se až následující dny pomocí vosku, kávové a čajové sedliny.

V Rusku se na Vánoce hrají různé hry. Patří mezi ně kovář, mlčení a fanty. V Česku se žádné hry nehrají.

V Česku po Štědrém dnu následuje Boží hod vánoční a svátek svatého Štěpána. Na Boží hod lidé chodí na návštěvy k příbuzným.

S Vánoce jak v Česku, tak v Rusku, jsou spojené různé pověry a pranostiky. V Česku k nejznámějším patří „Na Štědrý večer hvězdičky, ponosou vajíčka slepičky“, „Na Boží narození o bleší převalení“, „Když svatý Štěpán vyfouká bláto, bude pěkné jaro na to“. Od 25. prosince se dvanáct dní sleduje počasí. Každý den určuje chronologicky jeden měsíc v roce. Podle toho, jaké je v ten den počasí, takové bude i v daný měsíc.

V Rusku je nejznámější pranostika spojená s tím, na který den v týdnu Vánoce vycházejí a jaké je počasí. Je podobná české pranostice, ale tato především určuje úrodu dalšího roku. Existuje také mnoho pověr, které se především týkají zemědělců a hospodyněk. Dále se nesmí šít a svazují se nohy stolu.

V Rusku se zachovala tradice, kterou v Česku nemáme. Oblékají se do různých masek a chodí koledovat. Většinou u domů zpívají koledy a dostávají za to odměny. V Česku se také zpívají koledy, ale už pouze doma u vánočního stroměčku.

V Česku se na Vánoce zdobí stroměček, pod kterým děti na Štědrý večer rozbalují dárky. V Rusku dříve tato tradice také existovala, ale nyní se stala součástí oslav Nového roku.

V Česku ve většině rodin nesmí na Vánoce chybět vánoční hvězda, jmelí a betlém.

Vánoce v Rusku končí zapálením slaměného stohu.

Závěr

Na závěr bych chtěla shrnout výsledky mé bakalářské práce. Toto téma mi přišlo velmi zajímavé, protože jsem nikde nenašla zdroje, které by se zajímaly právě porovnáním českých a ruských svátků. Ačkoliv hledání informací o ruských svátcích bylo složité. Nesehnala jsem mnoho knih a publikací, které by se zajímaly právě touto tematikou. Většinu informací jsem tedy hledala na internetových stránkách. I přesto se mi podařilo svátky porovnat.

V Česku Nový rok vnímají jako rozloučení se starým rokem a přivítání nového. V Rusku se také loučí se starým a vítají nový rok, ale tento den je spojen s tradicemi, které se dříve pojily s Vánoce. Mezinárodní den žen se v obou zemích slaví podobně, uctívají ženy. Avšak v Česku oslavy MDŽ postupně upadají. Velikonoce v obou zemích mají velký význam, avšak každá z nich si zachovala jiné tradice. České Velikonoce se neobejdou bez koledování a pomlázky. K ruským zase neodmyslitelně patří velikonoční přání a návštěvy волочebкиков. Společné však zůstává zdobení velikonočních vajíček. Oslavy svátku práce se liší. V Česku je svátek práce spíše spojen s oslavami lásky, stavěním májek a pálením čarodějnic. V Rusku se zachovaly průvody a demonstrace, ale také se scházejí rodiny a pořádají pikniky. Na Den vítězství se v Česku i Rusku pořádají přehlídky vojenské techniky a minutou ticha uctívají památku zemřelých ve válce. Avšak oslavy v Rusku jsou mnohem větší, než v Česku. Vánoce se v Česku slaví 24. prosince a v Rusku 7. ledna. České Vánoce zahrnují zdobení stromečku, štědrovečerní večeři, rozbalování dárků, zpívání koled a věštění budoucnosti. V Rusku se chodí koledovat, na bohoslužby a poté následuje štědrovečerní večeře. Všechny vánoční tradice se přesunuly na Nový rok.

Ačkoliv patří Česká republika i Ruská federace k zemím slovanským, ze získaných informací vyplývá, že oslavy stejných svátků se liší. Nejvíce se liší Nový rok, Velikonoce a Vánoce.

Bohužel oslavy některých svátků v současné době upadají. Na svátky, a s nimi spojené tradice, by se nemělo zapomínat. Vždyť svátky charakterizují každou zemi i její národ.

Seznam použité literatury

- [1] БАСКО, Нина Васильевна. *Знакомимся с русскими традициями и жизнью россиян*. Vyd. 1. M.: Русский язык. Курсы, 2007, 232 s. ISBN 978-5-86337-095-2
- [2] FROLCOVÁ, Věra. *Velikonoce v české lidové kultuře*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2001, 277 s. ISBN 80-7021-503-8.
- [3] FROLEC, Václav. *Vánoce v české kultuře*. 2. vyd. Praha: Vyšehrad, 1989, 439 s. ISBN 8070210184.
- [4] MOTLOVÁ, Milada. *Český rok od jara do zimy*. Vyd. 1. Ilustrace Tomáš Řízek. V Praze: Fortuna Libri, 2010, 323 s. ISBN 978-80-7321-522-4.
- [5] ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Lidové tradice: původ lidových tradic, zvyky, pověry, pranostiky, říkadla a hry*. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2009, 253 s. ISBN 978-80-7346-096-9.
- [6] TINKOVÁ, Eva. *České svátky a tradice*. Vyd. 1. Ilustrace Jan Hora. Kralice na Hané: Computer Media, 2010, 80 s. ISBN 978-80-7402-078-0.
- [7] VONDRUŠKOVÁ, Alena. *České zvyky a obyčeje*. 1. vyd. Ilustrace Kamila Skopová. Praha: Albatros, 2004, 370 s. Oko (Albatros). ISBN 80-00-01356-8.
- [8] VONDRUŠKOVÁ, Alena. *Rodinné svátky a oslavy*. 1. vyd. Ilustrace Kamila Skopová. V Praze: Albatros, 2010, 339 s. Oko (Albatros). ISBN 978-80-00-02318-2.

Internetové zdroje

- [1] 1 мая - День весны и труда. *Управа района Лосиноостровский* [online]. 2009 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.loinfo.ru/memodays/may1/>
- [2] 9 мая. *День победы* [online]. 2008 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.9maya.ru/9may/>
- [3] Český státní svátek. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Český_státní_svátek
- [4] Historie MDŽ aneb kdy to všechno začalo. *Projekt INTEGRACE* [online]. 2002 [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: <http://www.projektintegrace.cz/index.php?strana=aktuality&id=16>
- [5] ГАТАУЛИНА, Галина. Рождество в России. Рождественские народные гуляния, игры и гадания. *Женский сайт www.inmoment.ru* [online]. 2008 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.inmoment.ru/holidays/christmas-traditions1.html>
- [6] MASHUNYA. *Как принято праздновать Рождество в России, традиции: как отмечают Рождество в России* [online]. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.millionpodarkov.ru/traditsii/kak-prinyato-prazdnovat-rozhdestvo-v-rossii-traditsii-kak-otmechayut-rozhdestvo-v-rossii.htm>
- [7] Mezinárodní den žen. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mezinárodní_den_žen
- [8] Международный женский день. *РИА новости* [online]. 2014 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://ria.ru/spravka/20140308/998261384.html>
- [9] Праздничный Парад. *С Днем победы!* [online]. 2007 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://victory-day.ru/?Prazdnichnyi_Parad
- [10] *Русские обычаи* [online]. 2008 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://russian-traditions.ru/>
- [11] Русские праздники. *Элабуга многонациональная* [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://elabuga.egpu.ru/nmzegpu/material/prazdniki/rus.aspx>

- [12] RŮŽIČKA, Daniel. 1. máj - svátek práce. *TOTALITA.cz* [online]. 1999 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/1maj.php>
- [13] Семейные праздники. *Православное чтение* [online]. 2001 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.zavet.ru/obs/mx/mix/035semprazd.htm>
- [14] Státní svátky ČR. *Atlas Česka* [online]. 2007 [cit. 2015-02-01]. Dostupné také z: <http://www.atlasceska.cz/ceska-republika/cr/svatky/>
- [15] VERECKÝ, Ladislav. Mezinárodní den žen už není, co býval. Z pracoviště se už dárky nenosí. *IDNES.cz* [online]. 1999 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/mezinarodni-den-zen-uz-neni-co-byval-z-pracoviste-se-uz-darky-nenosi-11b-/domaci.aspx?c=A100305_142729_domaci_itu